

brancall petat pel vent», MVayreda, *La Punyalada* VIII, p. 139 (4.ª ed., p. 112); *brancallada*, *brancalló*, *brancallós*, *brancallut*. *Brancam* [Lab. 1839; *Atl.*, 246: «de son tronc féu-ne estelles, tions de son *brancam*»; *CostumMancom.* i]. *Brancar* [Llull]; *brancar-se* vig., *D.Ag.*; també oc. ant. *brancar*; *brancament*; *brancat*.

Brancaige [S. XVIII? cançó pop. mall. «hi ha un pi / la soca n'és de plata / lo *brancaige* d'or fi» recollida allà en Millà, *Romllo.*, 532A1, mentre que altres versions duen *rama*; Lab. 1839; *Atl.*, 34, 78] ¹⁰ *Brancó* [mj. S. xv, *AlcM*; *CostumMancom.* i]. *Brancós* [Lab. 1839]. *Brancull* 'branca menuda' mall. [BDLC III, 13]. *Brancum*. *Brancut* [1803, Belv., com a antiq., nota que li lleva Lab. 1839; 1869, Massanés, *D.Ag.*]; «ja 'ls Pirineus y l'Atlas *brancut* són una serra», *Atl.*, 240; encara que en oc. ant. apareix ja en trobadors del S. XII («l'aur' amara fals bruels *brancuts* clarzir ---», Arnaut Daniel), no crec que sigui occitanisme sinó formació paral·lela; en les terres de l'Alta Catalunya també se sent *ramut* (*un pi molt ramut*, a Les Anoves, sobre Oliana, 1957). *Branquejar* (Lab., 1839; Verdager). *Branquell* (?). *Branqueta* [1803, Belv.; *CostumMancom.* i]. *Branquil* 'llindar; pedra de baix de la porta' (veg. més amunt *brancal*) a Fraga (BDC iv, 39) i cat. occid. (BDC VIII, 43), que ²⁵ és també alt-arag., almenys fins a Bielsa (1965).

Branquilló [no Lab. 1839; «com esllanguits colltorcen los *-llons* d'una eura», *Atl.* v, 123; BDC x, 105; iv, 74; *CostManc.* i]; ⁺*embranquillar-se* 'entortolligar-se' en el migjorn val. («la serp se'm va *embranquillar*» a Parcent, 1963); ⁺*Branquinyol* [*CostManc.* i, s. v.]; *-quinyol*; *-quinyoleta*; *branquinyot*, *-ota*; *branquixot*.

Embrancar [Lab., 1839; «lo Pirineu y l'Atlas --- agermanats *embranquen* aquí ses cordilleres», *Atl.*, ³⁵ 78], també oc. mod. *embrancà* «accrocher, entraîner en passant», *s'embrancà* «se diviser en branches» (*TdF* espt. llgd. i gc.), fr. *s'embrancher*; *embrancament*.

Esbrancar (1839, Lab.; «oh atlàntica nissaga, / comensa't d'*esbrancar*», *Atl.*, 92), espt. de l'Alta Cat. ⁴⁰ i Mall.; d'on *fer s'uyastre esbrancat* mall. 'posar-se amb les mans a terra de cap per avall amb les cames enlaire' (Alaró, 1963, etc.); oc. ant. *esbrancar*, fr. *ébrancher*; *esbrancament* (Lab. 1839); o bé *desbrancar*. *Rebranca* mall. (no *Dfa.*) 'muntant d'una porta', ⁴⁵ *AMAlcover*, *Rond*. 'brancal de finestra' (BDLC XII, 182); 'branca que no surt de la soca'.

¹ És sabut que l'eslau no ens pot ensenyar res en aquest punt perquè tot AN i ON hi apareixen confosos en *ō* i ja des de l'eslau antic. — ² El canvi de *y* en *b-* en tots els mots en *wr-* i en d'altres en *y-* és sabut que és un fet normal o almenys ben corrent en mots pre-romans, veg. ací *BRUC*, *BRIANS*, *BASCA*, *BARQUERA*, etc. Cosa no pas peculiar als celtismes, però que en el cas de *yr-* ⁵⁵ produeix sense excepció en tot el lèxic pre-romà. —

³ Com a comprovació del caràcter cèltic de l'ètimon, JUHubschmied (*VRom.* II, 24-29) mirava l'etimologia *BRANKA-RETON que ell atribuïa al fr. *brancard* 'civera de malalt', 'les vares o forcons laterals ⁶⁰

d'un cavall collat a un vehicle', mot tardà (des de Rabelais); Pokorny, que li rebutja aquesta etimologia (ja suspecta per l'aparició tardana del mot i més en Rabelais, tan ple d'elements d'alluvió), junt amb tota la seva concepció d'aqueix sufix cèltic (*VRom.* x, 225) sembla ja pendre-hi posició contrària a l'origen cèltic de BRANKA. En l'IEW sembla voler transgir en el sentit que l'origen del mot és sorotàptic però passà a través del gal, cosa que en efecte és possible, i en el Nord de França versemblant. En *brancard* tenim potser una formació amb el sufix francès *-ard* (de formació secundària, en definitiva germanitzant) sobre un mot foraster (normand suggereix Bloch, però l'oc. i l'it. igualment entren en comptes, en una aplicació tècnica del mot comú *branca*), però encara és més convincent mirar-ho simplement com el fruit d'un encreuament dels sinònims oc. *brancas* i *bayari* 'civera'. Una derivació com *BRANKIA 'branca d'arbre' o 'fullam', que sembla haver deixat alguna descendència en parlars del SE. francès (*FEW* I, 498) es pot haver creat en qualsevol llengua indoeuropea antiga. Que d'ací provinguí el port. *branza* 'pinassa, fullatge caigut del pi' (i alguna forma gallega) (com volen GDiego, *RFE* XI, 343 i Wartburg), és molt més dubtós, tant pel significat com la injustificable sonorà -z-, que ens acosten molt més al tipus *FRONZIA* (d'on port. *fronza*) o potser a una equivalència pre-romana d'aquest, que no té relació amb *BRANKA. — ⁴ Notem també el bearn. i gc. *esbranqui* per als dos forcons o branques d'una forca. — ⁵ En el Solsonès hi ha una variant *brènc*, deguda a una contaminació (potser de *trenc*, *llenca*): *brèñ* de carretera a Navès-Busa (1964); «allí la ribera fa un altre *brènc*» a Llobera (1964). *Brenca* té bastant d'extensió en alt-aragonès, com a intensiu de la negació, que se sent des de Benasc: «no ha plloveu *brenca*», «no te quero *brenca*» (sentit 1964; Ferraz, pp. 34-64) i des d'allí s'estén fins cap a Jaca (més enllà ja hem vist que s'usa *branca* en el mateix sentit). Ara bé *herba brencia* també s'ha usat en el sentit de 'falzia', i així ho trobo ja en les receptes valencianes de Misser Joan, de 1466: «huna onça de violetes e altra de erba *brenca*, que és falzia, e onça e mitja de lavor de carabases» (*BABL* VII, 323). És possible que hi hagi alguna cosa de cert en les suposicions pre-romanes de JUHubschmied (*VRom.* II, 28), almenys fins al punt de veure-hi un encreuament antic entre *branca* i una variant de *BRI*. També el port. *branza* podia ser fruit d'un encreuament de *fronza* amb *branca*. — ⁶ La formació i la semàntica d'aquest mot, si es parteix de *branca*, no es comprèn gaire bé. Entre això i l'aparició en una zona tan densa en relíquies mossàrabs fa sospitar que en sigui una, provinent d'un *IN-VINCULARE* 'lligar(-se) a' (cf. el sinònim *entortolligar-se*) > **emb(r)inclar* (repercussió de líquida) > **emb(r)inkalar* (anaptixi arabitzant) i amb metàtesi (afavorida per etim. pop. catalana) **embrankilar*, *-llar*.